

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

3 Verum oratio sit vera species quantitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

dictus contendat, nomine quantitatē discretā tantum significari quācumque rerum multitudinem, facile defenderet quantitatē discretā in angelis reperiri: Qui vero sic loquuntur, in primis abutuntur voce quantitatē: cum hæc vox absolute dicta in usu omnium Philosophorum molem corpoream significet: ideoque nullus Philosophus absolute concedet esse quantitatē in angelis: at vero cum additur illa differentia discreta, non censetur esse conditio diminuens rationem quantitatē, sed sumitur potius ut specificans, seu diversificans unitatem eius. Igitur proprie loquendo, non magis potest rebus spiritualibus attribui quantitas discreta, quam quantitas absoluta. Deinde etiā admissio illo usu talis vocis, falso dicitur, quantitatē discretā sic acceptam, id est, multitudinem, ut sic pertinere ad aliquod determinatum genus prædicamentale: hoc enim recte conuincunt argumenta posterioris sententiæ. Nam multitudo ut sic, non habet veram unitatem, neque est ens, sed entia, ut supra disput. 4. tractatum est: eo vero modo quo habet aliquam rationem unitatis, non determinatur ad aliquod prædicamentum, sed vagatur per omnia, non ut reale accidens, quod cæteris omnibus inesse potest, sed ut attributum quoddam negatiuum, seu negationem includens. Et non ut vniuocum, sed ut analogum, æquē ac vnum transcendens: nam si vnum non est vniuocum, quomodo multitudo erit vniuoca?

VI.

Quocirca absolute dicendum est, numerum propriè sumptum pro quantitate discreta non inueniri extra res quantas & materiales. Non possumus autem negare, si in numero solum consideremus id quod est rationis, nempe intellectualem numerationem, vel numerabilitatem & quendam ordinem unitatum, inter quas prima & vltima censetur, & ut sic numerum ut quid vnum concipiamus: quoad hæc (inquam) omnia numerum æquē reperiri aut considerari posse in angelis, ac in lapidibus. Veruntamen cum illa consideratio præcisa, denominatione quædam rationis sit: non sufficit illa sola, ut talis numerus in prædicamento quantitatē constituitur, nam quantitas discreta non censetur realis quantitas ob illam considerationem, aut denominationem rationis præcise sumptam, sed ut fundatam in vera & reali quantitate singularum unitatum. Quod potest in hunc modum declarari. Nam ratio formalis quantitatē in communi est extensio corporea, quam nos per impenetrabilitatem declarauimus: quantitas ergo discreta non collocatur sub quantitate, nisi quantenus hanc rationem participat in suis unitatibus: in eis ergo talem discretionem requirit, quæ non solum distinctionem & disunctionem entitatiuam, sed etiam separationem localem seu impenetrabilitatem inter eas efficiat ex natura sua. Quo fit (ut hoc obiter notemus) materiam & formam, & accidentia omnia, quæ in eodem sunt composito, & eadem quantitate extenduntur, non componere proprium numerum, qui pertinet ad quantitatē discretā, quod magis in sequentibus sectionibus declarabitur. Et per hæc satisfactum est rationibus prioris sententiæ.

SECTIO III.

Utrum oratio sit vera species quantitatē.

Resolutio.

I.
Quid nomine orationis intelligatur.

Ecce etiam quæstio ex dictis resoluta est: dicendum est enim orationem non esse veram & realem speciem quantitatē. Nomen etiam orationis hic intelligimus quācumque articulatam vocem pluribus syllabis constantem: non enim necesse est, ut pluribus dictionibus seu terminis

constet, quomodo solent dialectici nomen orationis interpretari. In huiusmodi autem voce multa possunt considerari, ex quibus talis vox aut dictio artificiosè componitur, ac profertur. In quibus omnibus nihil reperitur, quod per se pertineat ad aliquam speciem quantitatē: ergo neque tota oratio ex eis composita potest propriam aliquam speciem quantitatē constituere. Antecedens probatur, nam in primis oratio, & qualibet eius syllaba est sonus quidam, qui per se non pertinet ad quantitatē, sed est qualitas quædam. Deinde, in eo sono proferendo aut perficiendo intercedit quidam motus, & consequenter successio aliqua & mora temporis: nihil autem horum pertinet per se ad quantitatē, ut ex dictis in superiori quantitate constat, ubi ostendimus motum & tempus non esse per se quantitates continuas: in oratione autem quamuis tota dictio motu ac tempore discreto proferatur: singula tamen syllabæ continuis moris & mutationibus successiuis fiunt: ergo singula syllabæ non sunt quantitates per se, sed quantæ per accidens, sicut quilibet alius continuus motus, & tempus eius. Unde licet vna syllaba sit longa & altera brevis, atque ita sint tempore mensurabiles, inde solum fit, eas esse aliquo modo quantas, saltem per accidens ad modum aliorum motuum.

Denique potest in oratione considerari tota dictio, ut ex pluribus syllabis, certo ordine, certisque morulis composita, & ut sic nihil proprium habet, quod ad veram speciem realem quantitatē spectet. Primum quidem, quia illa non est vera & realis compositio, sed numeratio quædam, & discreta successio, ostendimus autem quantitatē discretam ut sic non habere veram ac realem unitatem quantitatē. Deinde, quia si vnaquæque syllaba non est per se quantæ, sed tantum per accidens, non potest ex omnibus coalescere peculiaris species quantitatē discretæ: ostensum est enim superiori sectione, quantitatē discretam consistere debere ex quantitatibus continuis, & consequenter ea quæ sunt quantæ per accidens, per se non componere quantitatē discretam, sed tantum ratione quantitatē continuæ, à qua talis res habet quod quantæ sit. Præterea, quia eo modo, quo ex pluribus syllabis componi potest quantitas discreta, intra genus quantitatē, non potest esse alia ab specie numeri, qualis erit v.g. binarius, aut ternarius syllabarum: nam id quod addit dictio artificiosè composita, nimirum, quod illæ syllabæ tali ordine proferantur, ut prima sit brevis, secunda longa, vel aliquid huiusmodi: hoc (inquam) totum nihil refert ad rationem quantitatē, sed est ex humana quadam institutione vel usu ita proferendi hanc vel illam dictionem, ut apta sit ad hoc vel illud significandum ex humana etiam impositione, vel ut commodius proferatur, aut iucundius audiatur. Hæc autem humana institutio nihil addit numero syllabarum, nisi relationem rationis prioris & posterioris, aut extrinsecam denominationem talis mensuræ aut mensurati. Igitur ratio, prout est quid artificiosum ex his omnibus confurgens, non est propria ac peculiaris species quantitatē. Immo neque est vnum aliquod ens reale ac per se ad aliquod prædicamentum spectans, sed ens per accidens, partim ex multis rebus aut motibus, partim ex relationibus, & ex humana institutione pendens. Atque huic sententiæ fauet Arist. hoc loco 5. Metaphys. ubi in recensendis quantitatibus nullam fecit mentionem orationis: ubi Albert. Magn. id sequitur, & Caietan. & alii in Prædicam. Quant. D.

Thom. vero, Alex. Alenf. Comment.
omnino prætermittunt hanc speciem sicut Aristoteles.

Obie.

Obiectio, eiusque solutio.

Obiectio tamen communis sumitur ex eodem Arist. cap. de Quantit. ubi orationem numerat inter species quantitatis discretæ, & etiam ratione confirmat, quia ratio ex propria ratione habet longitudinem ac breuitatem syllabarum, quibus constat: unde per illas intrinsecè mensuratur. Ad quam obiectiorem communis responsio est, orationem numeratam inter species quantitatis sub ratione mensuræ consideratæ, quamquam secundum propriam essentiam quantitatis non sit peculiaris species. Quæ responsio in re admittit quod intendimus: tamen iam sæpe diximus, rationem mensuræ neque esse realem proprietatem, quæ aliquam speciem rerum possit constituere sub quacunque ratione reali consideretur, neque etiam esse proprietatem solius quantitatis per se, sed conuenire etiam quantis per accidens. Adde præterea in oratione non inueniri peculiarem rationem mensuræ, sed coniungi mensuram temporis & numeri cum certo ordine ab hominibus definito ad illam mensurandam. Et ita, vel ibi non est peculiaris mensura per se, sed congregatio plurium mensurarum, vel si ex illis efficitur mensura aliquo modo una, solum est secundum rationem, non secundum aliquam distinctam ac realem speciem alicuius accidentis. Igitur, ut sæpe dixi, Aristoteles in prædicamentis, & in re censendis illis speciebus secutus tunc fuit vulgarem loquendi modum, & magis receptam opinionem, ut ibi Albertus, & Commentator 5. Metaphys. comment. 18. notarunt. Nec ratio sumpta ex mensuris syllabarum est alicuius momenti, quia inde solum fit, in qualibet syllaba esse intrinsecam moram, quæ non est nisi quoddam intrinsecum tempus extrinsecò tempore mensurabile. Unde ex hac parte neque quantitas per se, neque differt essentialiter à tempore: aliud vero includit multa, quæ neque efficiunt ens per se vnum, neque omnia ad rationem quantitatis pertinent, ut declaratum est.

SECTIO IV.

Qualis sit coordinatio generum & specierum quantitatis.

Resolutio etiam huius quæstionis ex dictis in hac & præcedenti disputatione breuiter colligi potest. Primo enim constat, quantitatem per se ac completam esse genus summum huius prædicamenti: cuius communem rationem seu descriptionem in prima sectione præcedentis disputationis cum Aristotele declarauimus. Diuiditur autem immediate ac sufficienter quantitas in continuam & discretam: inter has enim est prima & maxima diuersitas, quæ in hoc genere excogitari potest. Est etiam sufficiens, quia contradictoriam oppositionem includit.

Sive quantitas genus ad continuam & discretam.

Illud vero difficile est iuxta superius dicta, quomodo possit hæc diuisio esse generis in species, si quantitas discreta non est per se & realiter vna quantitas. Nam quod non est per se & realiter vnum ens, simpliciter non est ens: ergo quod non est per se & realiter vna quantitas, simpliciter non est quantitas: ergo non potest quantitas ut verum genus contrahi ad tale membrum: Et confirmatur ex dicto simili, nam ens non diuiditur vniuocè per vnum & multa: ergo nec quantitas diuiditur ut genus per conti-

nuam & discretam. Posset ergo quis dicere quantitatem in rigore sumptam pro vera quantitate reali non esse genus, sed analogum quoddam ad continuam & discretam, tanquam ad quantitatem vnam, unitatem rei vel rationis. Iuxta quam sententiam dici posset consequenter, Aristotelem in hoc lib. 5. Metaphys. non tradere solum vniuocas acceptiones seu diuisiones singulorum prædicamentorum, sed etiam analogas acceptiones earum vocum, quibus prædicamenta singula significantur. Quod satis constat, tum ex intentione eius toto lib. 5. Metaphysicæ, tum ex discursu singulorum capitum: in omnibus enim declarat analogas significationes variarum vocum, ut in fine huius operis in Aristotelico indice annotauimus. Quod ergo in ca. 13. explicando significationes quanti numeri et continuum & discretum, non est sufficiens argumentum, quod illa sit particio generis in species.

Ex dialectica vero minus efficax argumentum sumi potest: quia, ut sæpe dixi, ibi non numerat species iuxta rei veritatem, sed iuxta vulgarem loquendi modum. Neque defuerunt authores graues & antiqui, qui hunc dicendi modum insinuauerint: nam Albertus in Prædic. Quantit. significat numerum secundum veram essentiam quantitatis non esse speciem eius, sed collocari ibi sub ratione mensuræ: à qua sententia non multum discrepat Diuus Thomas opuscul. 48. tract. 3. capit. 1. & 2. ex modernis Fonsæca libro quinto Metaphysicæ ca. 7. quæstione quinta sectione secunda, ait, numerum reuera non habere locum in prædicamento quantitatis tanquam verum genus aut speciem, sed quia se habet ad modum generis vel speciei: & commodius ac vtilius ita tractatur ac consideratur, ideo sub quantitate diuidi, ut speciem sub genere. Idemque repetit cap. 13. quæst. 4. per totam.

Et fortasse in re nihil hæc sententia discrepat à veritate: tamen, ne à communi & recepto modo loquendi recedamus, absolute dicendum est. Prædicamentum quantitatis confici primo ex diuisione quantitatis in communi in continuam & discretam: & has duas esse primas species subalternas contentas sub genere supremo. Ad hocque satis est ex parte quantitatis discretæ (nam de alio membro nulla est difficultas) quod in re habeat suum modum quantitatis extensionis, distinctum ab illo, qui est in quantitate continua, & quod sub ea ratione habeat aliquem modum unitatis, secundum quem possit à nobis concipi, & scientificè tractari ad modum vnius entis per se. Sicut enim genera & species, quæ in prædicamentis collocantur, non habent realem unitatem ut genera & species, & nihilominus ratione suarum essentiarum realium in prædicamentis collocantur. In accidentibus etiam, quæ imperfecta entia sunt, non semper requiritur propria & perfecta unitas realis, sed interdum sufficit unitas ordinis, vel secundum se, vel in ordine ad modum concipiendi nostrum, ut in aliquibus qualitatibus, & aliis prædicamentis ex discursu eorum, quæ dicemus, constabit.

Quantitas continua ut genus subalternum diuiditur in lineam, superficiem, & corpus, ut in species vltimas.

Secundo diuiditur quantitas continua in lineam superficiem & corpus. De quorum membrorum distinctione & sufficientia satis in superioribus dictum est. Nec dubitari potest, quin hæc sit diuisio generis in species, iuxta superius dicta. Dubitari autem potest, an hæc sint vltimæ species huius prædicamenti secundum hanc subordinationem. Et ratio dubitandi esse potest, quia interdum solent sub his mem-

III.

IV.

V.